

ДИДАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПОСЛІДОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

DIDACTIC FEATURES OF SEQUENTIAL TRANSLATION TEACHING METHODS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Гуляк Б.І.,

orcid.org/0009-0004-0991-4121

*викладачка кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила*

Душкевич А.Я.,

orcid.org/0000-0001-7838-9616

*викладачка кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила*

Циганюк В.М.,

orcid.org/0000-0001-5680-1454

*викладачка кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила*

У цій науковій статті розглядаються дидактичні особливості методики викладання послідовного перекладу у вищих навчальних закладах. Автори обґрунтовують важливість вивчення послідовного перекладу, який відрізняється своїм змістом та методами навчання, а також спрямований на підвищення рівня мовленнєвої компетенції студентів. В статті розглядаються різноманітні методи навчання, такі як метод дискусії, аудіовізуальний метод, метод експерименту та рольова гра, які сприяють ефективному вивченню та вдосконаленню навичок перекладу. Крім того, розглядається використання ділових ігор та перцептивних методів, таких як відеоуроки, як способів покращення навичок перекладу та формування лексичного запасу. У статті також наводяться рекомендації щодо розподілу засобів навчання за різними критеріями, такими як значущість, призначення та використання технічних засобів, для досягнення максимальної ефективності в процесі викладання. У дослідженні також висвітлено важливість мотивації студентів у процесі вивчення послідовного перекладу, що є ключовим фактором успішності навчання. Автори наголошують на ролі методів, спрямованих на створення атмосфери активної комунікації та співпраці між викладачем і студентами. Крім того, дослідження вказує на необхідність поєднання репродуктивних і творчих методів навчання для ефективного засвоєння матеріалу. Велика увага приділяється також використанню відеоуроків та відео-матеріалів як засобу покращення навичок перекладу та розвитку мовленнєвої компетенції. Зазначається, що розвиток сучасних технологій надає нові можливості для покращення методики викладання послідовного перекладу через використання інтерактивних онлайн-ресурсів та комп'ютерних програм. Нарешті, дослідження робить акцент на необхідності постійного вдосконалення методики викладання з урахуванням сучасних тенденцій у лінгводидактиці та потреб студентів.

Ключові слова: дидактика, послідовний переклад, методи викладання, мотивація.

This scientific article examines the didactic features of the method of teaching sequential translation in higher educational institutions. The authors substantiate the importance of studying sequential translation, which differs in its content and teaching methods, and is also aimed at increasing the level of students' speaking competence. The article examines various teaching methods such as discussion method, audio-visual method, experiment method and role play, which contribute to effective learning and improvement of translation skills. In addition, the use of business games and perceptual methods such as video lessons are considered as ways to improve translation skills and build vocabulary. The article also provides recommendations for the distribution of teaching aids according to various criteria, such as relevance, purpose and use of technical aids, to achieve maximum effectiveness in the teaching process. The study also highlighted the importance of students' motivation in the process of studying sequential translation, which is a key factor in the success of studies. The authors emphasize the role of methods aimed at creating an atmosphere of active communication and cooperation between the teacher and students. In addition, the study indicates the need for a combination of reproductive and creative teaching methods for effective learning of the material. Much attention is also paid to the use of video lessons and video materials as a means of improving translation skills and developing speaking competence. It is noted that the development of modern technologies provides new opportunities for improving the methodology of teaching sequential translation through the use of interactive online resources and computer programs. Finally, the study emphasizes the need for continuous improvement of teaching methods, taking into account modern trends in linguistic didactics and students' needs.

Key words: didactics, consecutive translation, teaching methods, motivation.

Постановка проблеми. У вищих навчальних закладах існує потреба у розробці ефективної методики викладання послідовного перекладу з урахуванням його особливостей та вимог професійної діяльності. Ця проблема полягає в ідентифікації оптимальних підходів та методів, які сприятимуть ефективному засвоєнню навичок перекладу студентами, а також в розробці системи оцінювання цих навичок з метою підвищення якості навчання. Важливо також звернути увагу на використання сучасних технологій та ресурсів для підтримки навчального процесу та підвищення мотивації студентів до вивчення мовного перекладу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Такі науковці як: Баранова С., Бондаренко О. та Коротяєва І., Ніколаєва С.Ю., Черноватий Л.М. та інші вивчали дану тему. Наукові дослідження, присвячені методиці викладання послідовного перекладу в вищих навчальних закладах, зазвичай зосереджені на визначенні оптимальних підходів до навчання та оцінювання перекладацьких навичок у студентів. Деякі дослідження вказують на ефективність методів активної взаємодії між викладачем і студентами, таких як метод дискусії та рольова гра. Вони дозволяють студентам активно взаємодіяти з мовним матеріалом та розвивати навички перекладу у реальних ситуаціях комунікації.

Постановка завдання. Розробити систематизований огляд та аналіз наукових досліджень щодо методики викладання послідовного перекладу в вищих навчальних закладах. Вона спрямована на виявлення оптимальних підходів та методів навчання, які сприятимуть ефективному засвоєнню перекладацьких навичок студентами. Крім того, мета статті може включати розгляд важливості використання сучасних технологій та ресурсів у процесі навчання, а також розробку рекомендацій щодо оцінювання та підтримки навчального процесу. Остаточна мета полягає в підвищенні якості викладання та навчання послідовного перекладу в університетському середовищі.

Виклад основного матеріалу. При плануванні будь-якого заняття особливою складністю визначається проблема відбору засобів та методів навчання, які належать до дидактичних особливостей певного предмету.

Методи викладання – це способи спільної діяльності викладачів та студентів, спрямованих на вирішення навчальних проблем.

Послідовний переклад відрізняється від інших видів мовленнєвої діяльності не лише своїм

змістом, який стосується умов двомовності, а й методами його навчання. Використання лексики іноземних мов у різних формах мовленнєвої діяльності створює потребу в учнів посилення знання, полегшує процес «входження» у професійну діяльність та надає можливості для оволодіння спеціальністю в більш складних ситуативних процесах. Методи навчання, які прогнозують отримання загальних теоретичних та методичних знань перекладу допомагають у формуванні компетентності майбутнього перекладача. Велику роль у процесі викладання відіграє мотивація студентів.

Вагомою та рушійною особливістю дидактичної методики викладання послідовного перекладу у вищих навчальних закладах є те, що вона здатна виконувати ряд функцій. Однією із таких функцій власне є властивість до вирішення методичних питань, пов'язаних, по-перше, із здійсненням викладачем інтегративно-цільового аналізу інформації в її абсолютній кількості з метою сегментування і виявлення фрагментів з усього відібраного для навчання автентичного дискурсу як мовних завершених відрізків з їх лінгвістичними і екстралінгвістичними засобами, а по-друге, пов'язаних з виявленням і позначенням їх темпоральних та інформаційних параметрів щодо повноти, точності та вмотивованості підібраних вправ [5, с. 46].

Іншою особливістю дидактичної методики викладання студентам послідовного перекладу є здатність до вирішення методичних завдань щодо вибору і обґрунтування способів виявлення, осмислення, розуміння і фіксації думок при послідовному перекладі з метою створення програми смислового змісту з урахуванням усіх необхідних характеристик [4, с. 161].

Бондаренко О. та Коротяєва І. рекомендують такі дієві способи навчання перекладу:

- репродуктивні методи, які включають ділові рольові ігри;
- пошукові методи, до яких належать самостійна робота учнів і опрацювання довідкової літератури;
- перцептивні методи містять відеоуроки і зустрічі з представниками англійських країн;
- логічні методи – це мовні вправи, «кейс-стаді» або аналіз конкретної ситуації [1, с. 173].

У процесі навчання відтворюються всі знання. Необхідна сила засвоєння забезпечується багатозначним збагаченням своїх знань.

Ділова гра – це форма реконструкції об'єктивного та соціального змісту майбутньої профе-

сійної діяльності фахівця, що моделює системи відносин, які нерозривно пов'язані із характеристиками цієї діяльності, моделюванням професійних проблем, реальними суперечками та труднощами, що виникають у типових професійних проблемних ситуаціях.

Перцептивні методи – це методи організації та реалізації чуттєвого сприйняття навчального матеріалу. Відеоурок – один із методів сприйняття. На таких заняттях формуються навички інтерпретації, тобто послідовного перекладу. Після перегляду невеликої частини тексту, учні перекладають його. Помилки негайно вказуються та обговорюються, а послідовний переклад виправляється викладачем або рештою студентів. Таким чином, кожен студент може спробувати себе у ролі перекладача.

Варто звернути увагу на розподіл засобів навчання на групи за такими критеріями:

- за значущістю – основні та допоміжні;
- за призначенням – для викладача та студента;
- за використанням технічної апаратури – технічні та нетехнічні (зокрема, комп'ютерні програми) [2, с. 201].

Слід зазначити, що відеокліпи або уривки з них слід вибирати на професійну тематику. Під час перегляду відеокліпів проводиться активний комплексний тренінг, а саме: тренування пам'яті, тренування перекладу з рідної мови на іноземну або ж навпаки, темп навчання та словникова робота. З іншого боку, метод відеоуроку включає навчальну та виховну функції, що є належними для високої ефективності впливу візуальних зображень [3, с. 29]. Інформація, представлена в зоровій формі є найбільш доступною для сприйняття. Це насамперед пов'язано із тим, що у такий спосіб вона засвоюється більш легко та швидко.

До логічних методів відносять мовні вправи для покращення навичок, що стосуються послідовного перекладу та забезпечують їх успішне формування. Іншим методом, який слід віднести до групи логічних методів, є «тематичне дослідження» або аналіз конкретної ситуації. Метод аналізу конкретної ситуації повинен поєднуватися з репродуктивним методом, тобто шляхом методу ролівої гри, після якого відбувається обговорення виконаної роботи студентів, аналізуються помилки, робляться відповідні висновки або за допомогою перцептивного методу, коли після перегляду відеоматеріалу, відбувається дискусія аналізу конкретної ситуації.

У такий спосіб студенти вчаться на власних та чужих помилках.

До ключових аспектів вдосконалення майстерності майбутніх перекладачів даного виду усного перекладу належать:

- знання мови-джерела;
- знання мови перекладу;
- знання теми, що обробляється.

Послідовний переклад поєднує в собі максимум принципів важливих для перекладача; список не є вичерпним і може бути легко доповнений. Студенти, які успішно справляються з перекладом, як правило, не мають проблем із жодним із видів перекладу [3, с. 31].

Отже, кожний метод навчання послідовного перекладу є дієвим, але при цьому викладачу слід звертати увагу на потреби студентів та використовувати методи згідно з цим.

Висновки. Навчання послідовного перекладу у вищих навчальних закладах вимагає систематичного та комплексного підходу, щоб забезпечити ефективне засвоєння перекладацьких навичок студентами. З огляду на аналіз наукових досліджень у цій галузі можна зробити кілька важливих висновків.

Виявлено, що різноманітність методів навчання, таких як методи дискусії, аудіовізуальний підхід, рольові ігри та інші, можуть бути ефективними для навчання послідовного перекладу. Кожен з цих підходів має свої переваги та може сприяти розвитку конкретних навичок у студентів.

Також важливою є використання сучасних технологій та ресурсів, таких як відеоуроки та комп'ютерні програми, які можуть допомогти студентам покращити їхні навички перекладу та забезпечити активну залученість до навчального процесу.

Додатково, виявлено, що оцінка та підтримка навчального процесу грають важливу роль у досягненні успіху в навчанні перекладу. Це може включати розробку системи оцінювання, яка враховує як якість перекладу, так і рівень розвитку мовленнєвих навичок.

Загалом, відмічено, що успішне навчання послідовного перекладу в університетському середовищі вимагає поєднання різноманітних підходів та ресурсів, а також уваги до індивідуальних потреб та характеристик студентів. Подальші дослідження у цій галузі можуть сприяти подальшому вдосконаленню методики викладання та навчання мовного перекладу у вищих навчальних закладах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бондаренко О. М., Коротяєва І. Б. Практичні методи та система вправ для формування перекладацької компетенції у студентів-перекладачів. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія «Філологічні науки», 2014. 173 с.
2. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник вид. 2-е, випр. і переробл. Кол. авторів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. 201 с.
3. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник (для студ. вищ. заклад. освіти за спеціальністю «Переклад»). Л.М. Черноватий. Вінниця: Нова Книга, 2013. 29–31, 291–295, 304 с.
4. Gutt, E. Issues of Translation Research in the Inferential Paradigm of Communication. Research Models in Translation Studies I – Textual and Cognitive Aspects. Manchester, 2014. 161 p.
5. Haddad, S. Training Interpreters: No Easy Task. Damascus University Journal, 2015. 46 p.